

KINDERRECHTEN TIJDREIS

HANDLEIDING

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

COLOFON

Concept en onderzoek: Amnesty International

Auteurs: Annemieke Ebus-Vermeer, Joyce Ketelaars, Ingrid Nolet, Marieke van Osch

Eindredactie: Amnesty International

Vormgeving: Bas Schipper

© Amnesty International oktober 2024

Amnesty International

Postbus 1968

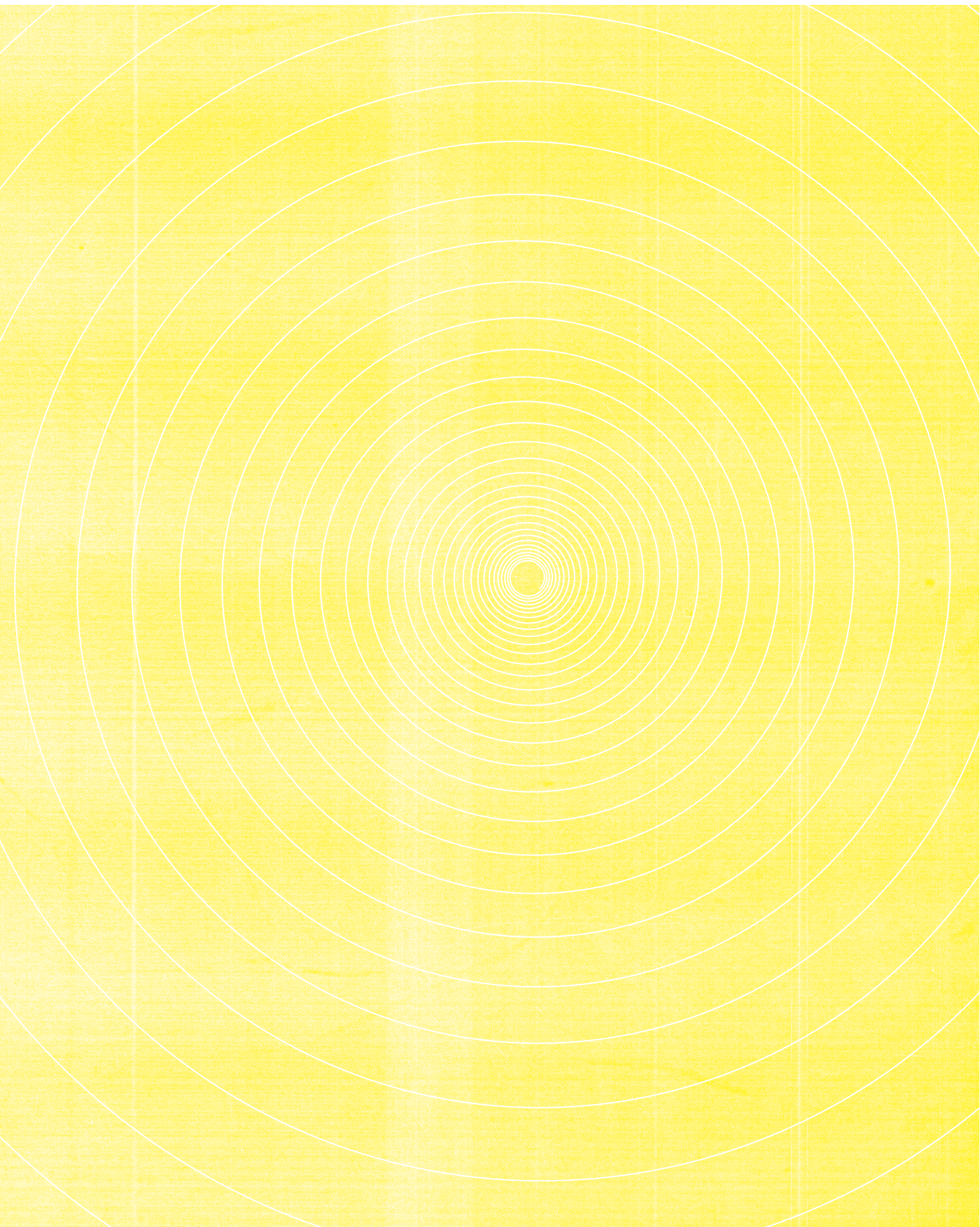
1000 BZ Amsterdam

w www.amnestyopschool.nl & www.amnesty.nl

HET VN-KINDERRECHTENVERDRAG

VERKORTE VERSIE

- Artikel 1 - Een kind ben je onder de achttien jaar. 14**
- Artikel 2 - Discriminatie is verboden. 20**
- Artikel 3 -** Beslissingen die jou als kind aangaan, moeten in jouw belang worden genomen. Je hebt recht op bescherming door de overheid.
- Artikel 4 -** De overheid moet ervoor zorgen dat de rechten van kinderen beschermd worden.
- Artikel 5 -** De overheid moet ouders respecteren in de opvoeding van hun kinderen.
- Artikel 6 -** Je hebt recht op leven en op ontwikkeling.
- Artikel 7 -** Je hebt recht op je eigen naam en nationaliteit.
- Artikel 8 -** De overheid moet de identiteit, naam en nationaliteit van kinderen beschermen.
- Artikel 9 -** Je hebt het recht om bij beide ouders te wonen. Als je ouders gescheiden zijn, mag je met allebei je ouders omgaan.
- Artikel 10 -** Je mag je ouders overal bezoeken, ook als ze in verschillende landen wonen
- Artikel 11 -** De overheid moet ervoor zorgen dat een kind niet kan worden ontvoerd naar het buitenland door bijvoorbeeld één van de ouders.
- Artikel 12 - Afspraken over kinderen worden gemaakt met kinderen. 16**
- Artikel 13 -** Je hebt het recht om je eigen mening te geven en informatie te zoeken en door te geven.
- Artikel 14 -** Je hebt recht op je eigen geloof.
- Artikel 15 -** Je hebt het recht samen te komen en een club op te richten.
- Artikel 16 - Je hebt recht op privacy. 22**
- Artikel 17 -** Je hebt recht op begrijpelijke informatie.
- Artikel 18 -** Je hebt recht op een goede opvoeding door je ouders. De overheid moet hen daarbij helpen.
- Artikel 19 -** De overheid moet je beschermen tegen mishandeling.
- Artikel 20 -** De overheid moet extra goed voor je zorgen en je helpen als je ouders dat even niet kunnen of als je geen ouders meer hebt.
- Artikel 21 -** Kinderen worden alleen geadopteerd als dat voor hen de beste oplossing is.
- Artikel 22 -** Als vluchteling heb je recht op speciale bescherming.
- Artikel 23 - Je hebt recht op hulp als je een handicap hebt. . . . 10**
- Artikel 24 -** Je hebt recht op een goede gezondheid en op hulp als je ziek bent.
- Artikel 25 -** Kinderen die uit huis zijn geplaatst, hebben er recht op dat regelmatig wordt gekeken of de behandeling nog wel de beste is.
- Artikel 26 -** Alle middelen die de overheid heeft om mensen te helpen, moeten voor alle kinderen bereikbaar zijn.
- Artikel 27 -** Je hebt het recht op goede omstandigheden om jezelf te kunnen ontwikkelen, belangrijk zijn voeding, kleding en huisvesting.
- Artikel 28 - Je hebt recht op onderwijs. 6**
- Artikel 29 -** Je hebt recht op onderwijs dat zich richt op het ontwikkelen van je talenten en je leert over respect voor andere mensen en de natuur.
- Artikel 30 -** Je hebt recht op je eigen cultuur.
- Artikel 31 - Je hebt recht op rust en vrije tijd en je hebt recht om te spelen. 4**
- Artikel 32 - Overheden moeten een minimumleeftijd voor werk instellen en kinderen beschermen tegen gevaarlijk en schadelijk werk. 18**
- Artikel 33 -** De overheid moet je beschermen tegen drugs.
- Artikel 34 -** De overheid moet je beschermen tegen seksueel misbruik.
- Artikel 35 -** Het is verboden om kinderen te ontvoeren, verkopen of verhandelen.
- Artikel 36 -** De overheid moet je beschermen tegen uitbuiting en mishandeling.
- Artikel 37 -** Je hebt recht op een goede behandeling in de gevangenis. Je mag niet gemarteld worden, en geen levenslang of de doodstraf krijgen. Opsluiting van een kind mag alleen als uiterste maatregel en dan zo kort mogelijk.
- Artikel 38 - Als het oorlog is, moet de overheid jou extra beschermen. Soldaten zijn bij voorkeur boven de achttien en als je jonger bent dan vijftien mag je niet in het leger. 8**
- Artikel 39 -** Je hebt recht op slachtofferhulp.
- Artikel 40 - Je hebt recht op een eerlijk proces dat rekening houdt met jouw leeftijd. 12**
- Artikel 41 -** Als de wetten van een land de rechten van kinderen beter beschermen dan dit Kinderrechtenverdrag, gelden die wetten en niet dit verdrag.

WEGWIJZER

Welke rechten hebben kinderen? Waarom zijn speciale kinderrechten zo belangrijk? En wat betekenen die rechten voor de kinderen in jouw groep? Deze vragen wijzen de weg in *De Kinderrechtenreis*. Dit lespakket is vooral geschikt voor gebruik in groep 5 en 6. Het laat kinderen van 7 tot 10 jaar op interactieve en laagdrempelige wijze nadenken over hun rechten.

De Kinderrechtenreis bestaat uit twee onderdelen: *TijdReis* en *WereldReis*. In *TijdReis* gaan de kinderen terug in de tijd, langs de tijdvakken die ze kennen uit de Canon van Nederland. Ze verbazen zich over het leven van vroeger, ontdekken hoe anders het nu gaat en beseffen dat hun rechten daar een grote rol in spelen. In *WereldReis* voert de reis langs verschillende landen waaronder Nederland. Beide onderdelen bevatten tien afzonderlijk te maken lessen over tien kinderrechten, met enkele uitstapjes naar andere landen en rechten.

Elke les van *De Kinderrechtenreis* is op dezelfde manier opgebouwd.

- Verrassende opening: hiermee betrek je de kinderen bij de les.
- Korte tekst: hiermee zet je de kinderen aan het denken.
- Kinderrecht: ingekort en toegankelijk verwoord.
- Opdracht 1: behandelt wat het kinderrecht inhoudt.
- Opdracht 2: behandelt wat het recht betekent voor kinderen.
- Reflectie: hiermee bespreek je waarom het recht belangrijk is.

De opdrachten in *De Kinderrechtenreis* kun je naar eigen inzicht organiseren, tenzij anders vermeld in deze handleiding. De meeste opdrachten zijn zelfstandig, in tweetallen en in kleine groepjes te maken. Een klassikale instructie en nabespreking is gezien de aard van de opdrachten vaak aan te bevelen. Het gaat niet om goede of foute antwoorden, maar om het denkproces. *Waarom vind je dat? Hoe zie je dat? Kun je het ook anders zien?*

Dit lespakket sluit aan bij themalessen over geschiedenis, kinderrechten of burgerschap. Elke les is een afgerond geheel en is zonder specifieke voorkennis te maken. In deze handleiding hebben we per les bij elk onderdeel tips opgenomen. Meer achtergrondinformatie vind je op: www.amnesty.nl/wat-we-doen/educatie, www.canonvannederland.nl en www.kinderrechten.nl.

Veel reisplezier!

KINDERRECHT 31

Je hebt recht op rust en vrije tijd en je hebt het recht om te spelen.

**LESDOEL
DE KINDEREN**

- leren dat spelen van alle tijden is. Heel vroeger speelden kinderen al, met zelfgemaakt speelgoed.
- ontdekken dat spelen belangrijk is voor hun ontwikkeling.

ACHTERGRONDINFORMATIE

De jagers en boeren van vroeger werkten keihard om te overleven. Hun kinderen hielpen mee met bessen plukken, visnetten vlechten en potten bakken. Toch speelden ze ook, bijvoorbeeld met knikkers van klei of steen of met uit hout gesneden figuurtjes.

OPENING

Laat de kinderen spelletjes met stenen bedenken en stimuleer ze creatief te zijn. Voorbeelden: torens bouwen, steenhockey, stenen scheren op het water, stenen verstoppen, jeu-de-boulen

ILLUSTRATIE

Bekijk samen de illustratie. *Is dit vroeger of nu? Hoe zie je dat? Welk spelletje met stenen zouden de kinderen aan het spelen zijn?* Vertel dat de tekst misschien nog meer vertelt.

LEZEN

Lees de tekst samen. Bespreek de vraag aan het einde en betrek de illustratie erbij. *Konden kinderen vroeger al knikkerwerpen spelen?* [Ja, want je hebt er niks anders voor nodig dan zelfgemaakte knikkers of stenen.]

**JAGERS &
BOEREN**

TOT 3000 VOOR CHRISTUS

**KLAAR VOOR DE START...
... AF!**
Welke spelletjes kun je allemaal bedenken met stenen?

KNIKKEREN, MAAR DAN ANDERS

Knikkeren is een van de oudste spelletjes ter wereld. Kinderen speelden het 6000 jaar geleden ook al. Natuurlijk niet met van die glimmende, ronde bonken die uit de speelgoedwinkel komen. De knikkers van vroeger kwamen gewoon uit de natuur. Kinderen maakten ze van stof en touw, of ze gebruikten stenen. We weten niet precies welk spelletje ze daarmee speelden. Misschien wel knikkerwerpen?

ZO SPEEL JE KNIKKERWERPEN

- Maak twee lijnen: een startlijn en een eindlijn.
- Ga achter de startlijn staan en gooi om beurten een knikker.
- Belandt je knikker op de eindlijn? Dan krijg je 10 punten.
- Vóór de lijn: 3 punten. Achter de lijn: 1 punt.
- Speel tien beurten en tel na de laatste beurt de punten op.
- Wie de meeste punten heeft, wint het spel!

Wat denk jij? Konden ze knikkerwerpen vroeger ook al spelen?

4 * KINDERRECHTEN: EEN TIJDREIS

OPDRACHT 1

In deze opdracht staan verschillende voordelen van spelen opgesomd. Laat de kinderen aankruisen wat zij de belangrijkste voordelen vinden. Benadruk dat er geen goede of foute antwoorden zijn. Bespreek de opdracht klassikaal na en laat enkele kinderen hun antwoorden beargumenteren. Welke extra voordelen noemen de kinderen nog? Bijvoorbeeld: je leert problemen oplossen, je leert je concentreren of je leert delen.

KINDERRECHT 31. JE HEBT HET RECHT OM TE SPELEN

OPDRACHT 1 SPELEN IS GOED VOOR JE! DAT IS BEWEZEN.

Wat vind jij de belangrijkste voordelen van spelen?

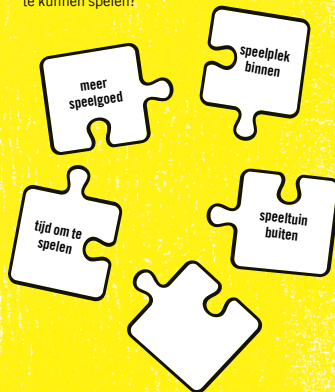
- ☐ Het is gezond voor je lijf.
- ☐ Je spieren worden er sterker van.
- ☐ Je hersenen groeien er beter door.
- ☐ Je leert samenwerken.
- ☐ Je leert omgaan met verlies.
- ☐ Je maakt er nieuwe vrienden door.
- ☐ Het maakt je blij en ontspannen.
- ☐ Je krijgt er meer fantasie door.
- ☐ Anders, namelijk

© Shutterstock

OPDRACHT 2 ELI GEBRUIKT STENEN OM EEN SPELLETJE MEE TE SPELEN.

- a. Heeft Eli daardoor minder plezier in zijn spelletje, denk jij?
- b. Hoe is dat voor jou: wat heb jij nodig om te kunnen spelen?

EN NU MET Z'N ALLEN!

Waarom heb jij het recht om te spelen? Fluister het antwoord in het oor van een klasgenootje. Die fluistert jouw antwoord weer door aan iemand anders. Ga zo door tot iedereen aan de beurt is geweest. Heeft het laatste kind jouw antwoord helemaal goed onthouden? Steengoed gedaan!

5

KINDERRECHT BESPREKEN

Vertel de kinderen dat ze gaan ontdekken waarom spelen zo belangrijk is. Vroeger, nu, in Nederland en in alle andere landen.

CARTOON

Hoe gebruikt het kind in de cartoon zijn kinderrecht? [Als trucje om langer te mogen gamen.] Wat denk je, is dat de bedoeling van dit recht?

AFSLUITING EN REFLECTIE

Hier vatten de kinderen spelenderwijs samen wat ze hebben geleerd in deze les. Voorbeeldantwoord: Door te spelen ontwikkel je jezelf. Of: Spelen is gezond.

TIP

Laat de kinderen knikkerwerpen met de spelregels uit deze les. Of laat ze een van de spellen spelen die ze zelf hebben bedacht.

OPDRACHT 2A

Maak deze opdracht klassikaal. Bekijk samen met de kinderen de foto van Eli uit India. *Heeft Eli minder plezier in zijn spelletje, omdat hij met stenen speelt?* Laat de kinderen hun antwoorden beargumenteren. Lijkt het de kinderen saai? Leg dan de link naar de opening van de les: met stenen kun je heel veel spelletjes bedenken.

OPDRACHT 2B

De kinderen maken de opdracht zelfstandig. Bespreek de antwoorden na en laat enkele kinderen hun antwoord uitleggen. Wat hebben de kinderen ingevuld bij het lege puzzelstukje? Een antwoord kan ook zijn: niks. Uit deze les blijkt immers dat je ook met weinig speelgoed heel goed kunt spelen.

TIJDVAK GRIEKEN & ROMEINEN: VAN 3000 VOOR CHRISTUS TOT 500 (OUDHEID)

KINDERRECHT 28

Je hebt recht op onderwijs.

LESDOEL DE KINDEREN

- leren dat het er vroeger heel anders aan toeling op school.
- ontdekken dat in sommige landen kinderen (en met name meisjes) geen onderwijs krijgen.

ACHTERGRONDINFORMATIE

Net als vroeger bij de Grieken en Romeinen is het in bepaalde landen nog steeds niet vanzelfsprekend dat kinderen (en vooral meisjes) naar school gaan. Denk aan landen als Afghanistan, Pakistan, Soedan, Tsjad, Burkina Faso.

OPENING

Laat alle verschillende smoesjes op het bord schrijven. Help de kinderen eventueel op weg met voorbeelden: *de hamster heeft in mijn kleine teen gebeten, mijn broertje liet een scheet waar ik flauw van ben gevallen, er zit een kikker voor de deur en die laat me niet naar buiten.* Turf daarna welke smoesjes de kinderen het beste vinden.

LEZEN

Lees de tekst voor, liefst met een stem van een autoritaire schoolmeester. Vraag na het lezen bijvoorbeeld: *hoe denk je dat het eraan toeling op een Romeinse school? Strenger dan hier bij jullie? Wat valt je op? En wat vind je ervan dat de schoolmeester zoiets zegt over meisjes?*

GRIEKEN & ROMEINEN

VAN 3000 VOOR CHRISTUS TOT 500 (OUDHEID)

IK KAN NIET NAAR SCHOOL, WANT ...

Wie bedenkt het beste smoesje om niet naar school te hoeven?
Maak een top 3!

1.
2.
3.

MAGISTER PINUS VERTELT OVER ZIJN LUDUS

'Domoor! Kom hier, jij brutale vlegel. Ik mep die som wel in je hoofd ... Oh, hallo. Goedemorgen! U wilt een dagje meekijken op mijn *ludus*? *Ludus* ja, zo noemen wij de basisschool. U bent wel een beetje laat. We beginnen om 6.00 uur 's ochtends. Maar we gaan nog door tot 12.00 uur, daarna kunnen de jongens gaan werken. Ja, werken. Ze kunnen toch niet de hele dag alleen maar een beetje leren en spelen? Nee nee, dat zouden ze wel willen, die luie donders. Maar goed, ik ben dus de meester hier, *magister* Pinus. Welkom! Waar de meisjes zijn? Geen idee, hier niet natuurlijk! Ze zullen wel thuis zijn om te borduren, schoonmaken en koken. Nee nee, die komen mijn *ludus* niet in! Daar zijn ze echt te dom voor. Haha, u bent grappig. Waarom zouden meisjes leren lezen, schrijven en rekenen? Is toch nergens voor nodig! Meisjes op mijn school, hahaha ...'

6 * KINDERRECHTEN: EEN TIJDREIS

EXTRA WEETJE

Ook nu gaan nog steeds
ruim 290 miljoen
kinderen ter wereld niet
naar school!

OPDRACHT 1A

De kinderen kruisen aan wat ze waar leren. Veel dingen leren ze zowel thuis als op school; het gaat erom dat ze nadenken waarom school belangrijk is voor ze.

OPDRACHT 1B

Iedere thuissituatie is anders, dus kinderen kunnen verschillende dingen antwoorden die ze niet thuis hebben geleerd, maar op school. Misschien hebben ze iets geleerd over een andere cultuur door te spelen met andere kinderen.

KINDERRECHT 28. JE HEBT HET RECHT OP ONDERWIJS.

OPDRACHT 1: WAT HOUDT HET KINDERRECHT IN EN WAAROM IS HET BELANGRIJK?

Joepie, je mag naar school! En dat is maar goed ook, toch?

a. Wat leer je thuis en wat op school?

	Thuis	Op school
Praten		
Lezen, schrijven en rekenen		
Samenwerken met andere kinderen		
Spelen met kinderen die heel anders zijn dan jij		
Ruzies oplossen		
Hoe je ouders over dingen denken		
Hoe anderen over dingen denken		

b. Wat heb jij nog meer geleerd op school wat je niet thuis hebt geleerd? Praat er samen over.

↓ In Afghanistan kunnen de meeste meisjes niet naar school. © Shutterstock

OPDRACHT 2: WAT BETEKENT HET KINDERRECHT VOOR JOU?

Bij de Romeinen gingen meisjes niet naar school.
In Afghanistan mogen meisjes van 12 jaar en ouder
dat nu ook niet.

a. Op de foto zie je een meisje uit Afghanistan.
Zij mag niet naar school, terwijl ze dat wel wil.
Daarom protesteert ze. Wat heeft ze op het papier
geschreven? Vertel elkaar waarom je dat denkt. Los
daarna de Caesarcode op en ontdek wat ze heeft
geschreven.

WEETJE

De Romeinse keizer Julius Caesar bedacht een code om
geheime berichten te sturen naar zijn leger. Hij verschoof in zijn
berichten de letters van het alfabet drie plaatsen naar rechts.
Een A is in zijn geheimtaal dan een D, een B een E, een C een F
en zo verder. Kun jij lezen wat hier in Caesarcode staat?

LN ZLO QDDU VFKRRO

A	B	C	D	E	F	G	H
I	J	K	L	M	N	O	P
Q	R	S	T	U	V	W	X
Y	Z						

b. Stel, jij mag of kunt niet naar school.
Waarom is dat erg voor jouw toekomst?

SMOESJES?

Denk nog eens aan de smoesjes die
jullie bedachten om niet naar school te hoeven.
Wat vind je nu van die smoesjes?

7

KINDERRECHT BESPREKEN

Vertel dat er tegenwoordig nog
steeds 290 miljoen kinderen ter
wereld niet naar school gaan.
Bijvoorbeeld omdat kinderen
dat niet mogen, zoals meisjes in
Afghanistan. Maar het kan ook zijn
dat er geen school in de buurt is. Of
omdat gezinnen zo arm zijn dat de
kinderen moeten werken. En zelfs in
Nederland zijn er kinderen die niet
naar school kunnen. Bijvoorbeeld
als ze een beperking of probleem
hebben en er geen school is die plek
voor ze heeft. En dat is erg, want
álle kinderen hebben recht op goed
onderwijs!

AFSLUITING EN REFLECTIE

Praat even kort met de kinderen over
naar school gaan. *Zou je nog steeds
deze smoesjes bedenken?*
*Of ben je stiekem wel blij dat je naar
school mág?*

OPDRACHT 2A

Help de kinderen op weg door te vertellen dat het meisje het niet eerlijk
vindt dat ze niet naar school mag. Daar wil ze tegen protesteren. Laat de
kinderen vertellen wat het meisje dan op het papier moet zetten. Daarna
mogen ze de Caesarcode kraken en de oplossing op het lege vel van het
meisje zetten. **[Ik wil naar school]**

OPDRACHT 2B

Vraag de kinderen wat ze later graag willen of wat ze willen worden.
Waarom is het dan belangrijk om naar school te gaan nu?

KINDERRECHT 38

Als het oorlog is, moet de overheid jou extra beschermen. Je mag geen soldaat worden.

LESDOEL DE KINDEREN

- leren dat oorlog van alle tijden is, maar dat kinderen wel rechten hebben.
- ontdekken wat het kinderrecht kan betekenen voor kindsoldaten.

ACHTERGRONDINFORMATIE

In de vroege middeleeuwen behoorde het gebied dat nu Nederland is tot het rijk van keizer Karel de Grote. Zijn ridders vochten tegen verschillende heersers en veroverden steeds meer land. In dezelfde tijd voerden de Vikingen hun eigen oorlog. In het begin gedroegen de Vikingen zich nog als nette handelaren, maar dat veranderde snel. Ze gingen uit roven, gebruikten veel geweld en namen mensen gevangen als slaaf.

OPENING

Alleen monniken voerden geen oorlog. Zij wilden mensen wel bekeren tot het christendom, wat soms ook met geweld gepaard ging. Ridders en Vikingen voerden wel oorlog en zelfs kinderen vochten mee.

MONNIKEN & RIDDERS

500 TOT 1000

WIE VOERDEN ER VROEGER OORLOG?

☐ Monnik

☐ Ridder

☐ Viking

☐ Kind

WAT WEET JIJ VAN DE VIKINGEN?

1. Veel Vikingen kwamen uit Denemarken, Noorwegen en Zweden. ☒ waar ☐ niet waar
2. Vikingen gingen met hun schepen uit roven in andere landen. ☒ waar ☐ niet waar
3. Ze gebruikten veel geweld en de mensen waren bang van hen. ☒ waar ☐ niet waar
4. Vikingen doodden geen monniken, uit angst voor hun god. ☐ waar ☒ niet waar
5. Vikingen roofden kinderen en die lieten ze werken op hun land. ☒ waar ☐ niet waar
6. Op hun rooftochten droegen ze helmen met hoorns of vleugels. ☐ waar ☒ niet waar
7. Alleen de mannen gingen uit roven, de vrouwen bleven thuis. ☐ waar ☒ niet waar
8. De Vikingen leerden hun kinderen van jongs af aan al vechten. ☒ waar ☐ niet waar
9. Veel Vikingen waren naast rovers ook boeren en handelaren. ☒ waar ☐ niet waar
10. Vikingen gingen vaak wonen op de plekken die ze leegroofden. ☒ waar ☐ niet waar

8 * KINDERRECHTEN: EEN TIJDREIS

LEZEN

Door deze quiz maken de kinderen kennis met de Vikingen. Doe de quiz klassikaal (bijvoorbeeld met: ja = staan; nee = zitten) of bespreek hem klassikaal na. Verwijs waar mogelijk naar de illustratie. Alleen 4, 6 en 7 zijn niet waar. 4: Vikingen doodden juist veel monniken. Ze geloofden niet in de god van de monniken, maar in heel veel goden. 6: Er is geen enkele helm met hoorns of vleugels teruggevonden, dus wetenschappers geloven dat dit een fabeltje is. 7: Vikingen lieten hun vrouwen juist wel meevechten, dat is uitzonderlijk voor die tijd.

OPDRACHT 1

In deze opdracht worden de kinderen zich ervan bewust wat oorlog voeren inhoudt: het is geen spel, je kiest er niet zelf voor, je kiest ook zelf je vijand niet, je kunt gewond raken of doodgaan en je kunt niet zomaar stoppen.

KINDERRECHT 38. ALS HET OORLOG IS, MOET DE OVERHEID JOU EXTRA BESCHERMEN. JE MAG GEEN SOLDAAT WORDEN.

OPDRACHT 1 HANDEN OMHOOG OF IK SCHIET!

Een gevecht met waterpistolen: dat doe jij misschien ook weleens. Oorlogje spelen kan leuk zijn. Zolang je net doet alsof. Wat is het verschil tussen oorlogje spelen en oorlogvoeren? Kruis aan...

	Oorlogje spelen	Oorlogvoeren
Het is een spel dat je speelt.		
Je kiest zelf of je meedoet.		
Je bepaalt zelf tegen wie je vecht.		
Je kunt gewond raken of doodgaan.		
Je mag stoppen als je geen zin meer hebt.		

VIKINGWETTEN

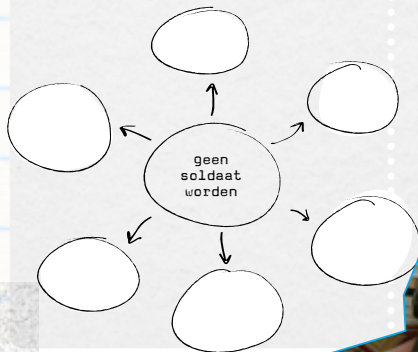
1. WEES DAPPER EN GEWELDDADIG
2. WEES VOORBEREID OP OORLOG
3. WEES EEN GOEDE HANDELAAR
4. HOUD HET KAMP OPGERUIMD

OPDRACHT 2 RAYAN IS NEGEN JAAR EN NU AL SOLDAAT.

Rayan heeft zelf gekozen om soldaat te worden. Hij had geen familie meer die voor hem kon zorgen. In het leger hoopte hij eten en een slaapplek te krijgen.

a. Heeft Rayan een échte keuze gehad, vind jij?

b. Kinderen als Rayan kun je helpen door te zorgen dat ze geen soldaat willen worden. Wat heeft Rayan nodig om geen kindsoldaat te hoeven zijn?

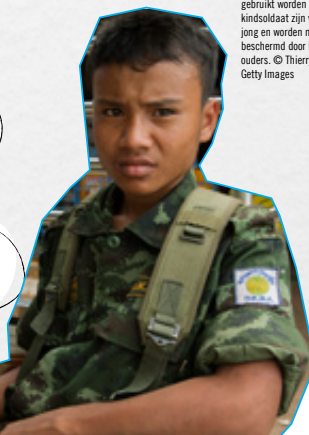

IN DE TIJD VAN DE VIKINGEN WAS ER OORLOG, EN NU NOG STEEDS.

Maak een poster met je eigen vier wetten erop.

Zorg dat je oorlogvoerders laat weten wat de rechten van kinderen zijn.

← Kinderen die gebruikt worden als kindsoldaat zijn vaak jong en worden niet beschermd door hun ouders. © Thierry Falaise/Getty Images

KINDERRECHT BESPREKEN

Vertel dat veel kinderen nu nog steeds te maken krijgen met oorlog. Dat voelt onbeschrijflijk angstig en onveilig. Jaren later ervaren kinderen vaak nog steeds problemen. Daarom is het heel belangrijk dat kinderen in een oorlogssituatie extra bescherming krijgen van de overheid. Ook als ze zelf als soldaat meevechten in de oorlog. Ook dan zijn ze slachtoffer van de oorlog, want het zijn volwassenen die ze in deze oorlogssituatie hebben gebracht.

VIKINGWETTEN

De Vikingen maakten hun eigen regels en wetten. Dit waren de vier belangrijkste.

AFSLUITING EN REFLECTIE

Laat de kinderen de Vikingwetten als inspiratie gebruiken voor hun eigen wetten.

OPDRACHT 2A

Leg uit dat Rayan kindsoldaat is. De meeste kindsoldaten worden gedwongen om voor een leger te werken. Ook kindsoldaten die er zelf voor kiezen, doen dat vaak alleen omdat ze geen andere uitweg zien: ze hebben geen geld, geen werk, geen eten en geen veilige plek om te leven. Soms worden hun families gedwongen hun kinderen mee te geven aan het leger.

OPDRACHT 2B

Om ervoor te zorgen dat Rayan geen kindsoldaat wordt, moet de overheid ervoor zorgen dat hij voldoende eten en drinken heeft, een veilig thuis, een goede opleiding krijgt, etc.

Meer informatie: <https://www.amnesty.nl/encyclopedie/kindsoldaten>

KINDERRECHT 23

Je hebt recht op hulp als je een handicap hebt.

LESDOEL
DE KINDEREN

- leren dat leven met een handicap in de middeleeuwen moeilijker was dan nu.
- ontdekken dat ook in onze tijd mensen met een handicap soms niet genoeg hulp krijgen.

ACHTERGRONDINFORMATIE

In de late middeleeuwen dachten mensen dat een handicap een straf van God was vanwege slecht gedrag. Mensen met een fysieke handicap werden als een last gezien en vielen buiten de maatschappij. Met bedelen of muziek maken voorzagen ze in hun onderhoud.

OPENING

Laat de kinderen in tweetallen nadenken over de vraag en bespreek hem daarna klassikaal. Het goede antwoord is D. (Stephan Farfler, een zeventiende-eeuwse Duitse horlogemaker, kon niet lopen. In 1655 maakte hij voor zichzelf een rolstoel; de eerste die de gebruiker zélf kon bedienen.)

LEZEN

Lees de tekst samen en bekijk de illustratie. *Jan leefde in de middeleeuwen. In die tijd dachten de mensen dat het je eigen schuld was als je een handicap had. Daarom kreeg je geen hulp. Hoe zou het voor Jan zijn als hij in onze tijd zou leven?*

STEDEN & STATEN

1000 TOT 1500

IK HOOR ER NIET BIJ

Ik ben Jan en ik ben 10 jaar. Ik heb een erge ziekte, net als mijn vader. Door die ziekte is mijn linkervoet er bijna helemaal af. Om toch een beetje te kunnen lopen, gebruik ik een stok. Andere mensen denken dat het onze eigen schuld is dat we ziek zijn. Daarom willen ze niks met ons te maken hebben. Ze vinden ons eng en vies. Gelukkig vindt mijn hond mij wel lief. Mijn vader kan niet werken door zijn ziekte. We moeten bedelen om aan geld te komen. Jammer genoeg willen maar weinig mensen ons iets geven. Daardoor hebben we vaak honger.

RARA, WAT IS DIT?

Het is de allereerste

- A. auto
- B. fiets
- C. koets
- D. rolstoel

10 **KINDERRECHTEN: EEN TIJDREIS**

WEETJE

Waf, ik ben Tinkie! Ik ben een hulphond. Weet je wat ik allemaal kan?

- deuren open- en dichtdoen
- helpen met uitkleden
- het licht aandoen
- kastjes openmaken
- betalen

En nog veel meer!

WEETJE

Bekijk samen de foto van de hulphond en lees de tekst voor. *Hoe kan een hond met dit soort dingen helpen?* [Door iets in zijn bek te nemen of door met zijn poot ergens op te drukken.] *Waar kan een hond niet mee helpen?* [Bijvoorbeeld: een heel precies werkje of iets waarvoor je moet kunnen lezen.]

OPDRACHT 1

Bij opdracht a lossen de kinderen de woordzoeker op: een kunstvoet voor Jan. Bespreek daarna samen de antwoorden bij opdracht b. Voorbeeldantwoord: dan kun je zoveel mogelijk een gewoon leven leiden en meedoen met de anderen. Concludeer dat mensen met een handicap dankzij hulpmiddelen meer dingen zelf kunnen doen.

KINDERRECHT 23. JE HEBT RECHT OP HULP

OPDRACHT 1 HULP BIJ EEN HANDICAP

- a. Jan kreeg geen hulp voor zijn handicap. Gelukkig zou dat nu anders zijn. Er bestaan veel soorten hulp. Kun jij ze allemaal vinden?
De woorden staan van links naar rechts en van boven naar beneden. Sommige letters horen bij twee woorden.
De letters die overblijven, vormen de oplossing.

E	D	R	O	B	O	T	A	R	M
H	U	L	P	H	O	N	D	E	L
R	O	L	S	T	O	E	L	N	O
K	F	B	R	A	I	L	L	E	O
U	I	N	S	T	V	L	O	E	P
O	E	E	T	V	O	O	R	J	H
A	T	R	A	P	L	I	F	T	U
N	S	T	A	T	A	F	E	L	L
K	U	N	S	T	H	A	N	D	P
D	R	I	E	W	I	E	L	E	R

BRILLE	KUNSTHAND	ROLSTOEL
DRIEWIELER	LOEP	STATAFEL
DUOFIETS	LOOPHULP	TRAPLIFT
HULPHOND	ROBOTARM	

Oplossing:

- b. Waarom is het zo belangrijk dat je hulp krijgt als je een handicap hebt? Praat er samen over.

ALS JE EEN HANDICAP HEBT.

OPDRACHT 2 HELP LOTTA

- a. Stel, er komt een nieuw kind in de groep: Lotta. Zij zit in een rolstoel. Is jullie school geschikt voor haar? Loop met je maatje door de school. Schrijf op welke problemen Lotta kan tegenkomen.

- b. Hoe wordt jullie school beter geschikt voor Lotta? Bedenk drie handige dingen.

MET EEN HANDICAP NAAR SCHOOL

Kinderen met een handicap kunnen soms niet naar een gewone school in de buurt. Bijvoorbeeld omdat daar geen rolstoel-wc is. Daarom gaan ze naar een speciale school, die ver van huis is. Of ze gaan zelfs helemaal niet naar school. Wat vind jij: moet elke school geschikt zijn voor kinderen met een handicap?

KINDERRECHT BESPREKEN

Vertel de kinderen dat ze gaan ontdekken waarom het zo belangrijk is om hulp te krijgen als je een handicap hebt.

AFSLUITING EN REFLECTIE

Deze vraag sluit aan bij opdracht 2. Concludeer samen dat elke school geschikt zou moeten zijn voor kinderen met een handicap, of in geval geschikt gemaakt zou moeten worden als dat nodig blijkt. Dat is fijner voor die kinderen en ze hebben recht op hulp!

OPDRACHT 2A

Deze opdracht maakt de kinderen ervan bewust dat ook in onze tijd mensen met een handicap niet altijd aan het gewone leven kunnen meedoen. Laat de kinderen door de school lopen. Ze kijken door de ogen van iemand in een rolstoel. Welke problemen komen ze tegen? Die noteren ze. Tekenen mag ook. Inventariseer de bevindingen en schrijf ze op het bord. Bijvoorbeeld: hoge stoep bij de ingang, drempels, trap naar de bovenverdieping, te smalle deuren, te kleine wc-hokjes, te lage tafels.

OPDRACHT 2B

De kinderen bedenken voor drie situaties een oplossing. Laat enkele kinderen hun oplossingen presenteren. Bijvoorbeeld: schuine plaat bij de ingang, speciale matten over de drempels, (trap)lift, bredere deuren, grote wc, hogere tafels.

KINDERRECHT 40

Je hebt recht op een eerlijke straf die past bij jouw leeftijd.

**LESDOEL
DE KINDEREN**

- leren dat mensen vroeger in heksen geloofden en dat heksen zwaar werden gestraft.
- ontdekken wat eerlijke straffen zijn voor kinderen en wat het doel is van straffen.

ACHTERGRONDINFORMATIE

In dit tijdvak hoorde het gebied dat nu Nederland heet bij Spanje. De koning van Spanje was de baas over 'Nederland'. Daar waren veel mensen niet gelukkig mee: in 1568 brak een oorlog uit die 80 jaar duurde. Ook het geloof zorgde voor tweestrijd: de rooms-katholieke Spanjaarden versus protestantse Nederlanders. Over één ding waren ze het echter wel eens: heksen spanden samen met de duivel om mensen kwaad te doen en hadden daarom geen bestaansrecht. Toen in 1648 vrede werd gesloten en Nederland onafhankelijk werd, gingen de heksenjachten onverminderd door.

OPENING

Stimuleer de kinderen om creatief te zijn. Kiezen ze een toverkracht om voor zichzelf te gebruiken? Bij de reflectie bedenken ze hoe ze met hun toverkracht kunnen opkomen voor kinderrechten.

LEZEN

Lees de tekst samen. *Wat denk je, heeft dit heksendrankje echt geholpen om de mensen te beschermen?*

**ONTDEKKERS
& HERVORMERS**

1500 TOT 1600

HOCUS POCUS PILATUS PAS!

Welke toverkracht zou jij het liefst hebben?
En wat zou je ermee doen?

**DEZE HEKSENDRAANK BESCHERM
JE IN TIJDEN VAN OORLOG**

Dit heb je nodig

- 3 oogballen van een zwarte kat (of bonbons)
- 1 tand van een draak (of een Spaanse peper)
- 1 handje gewassen bladeren van brandnetels
- 1 geroosterde vleesmuisevleugel (of walnoten)
- 1 snufje maanlichtpoeder (of poedersuiker)
- 1 liter sap van geestenscheten (of spa rood)

Zo maak je het

Doe alle benodigdheden in een grote ketel.
Roer alles door elkaar met een zilveren lepel.
Zet de ketel een nacht buiten bij volle maan.
Betover de drank met deze magische spreuk:
'O licht van de maan, laat de kogels langs mij heengaan!'
Nem een slokje en deze drank zal je beschermen.

12 **KINDERRECHTEN: EEN TIJDREIS**

ILLUSTRATIE

Bekijk de illustratie en licht toe waarom de Spaanse soldaten in Nederland zijn. Wijs de kinderen op de heksenketel. Vertel dat het vroeger heel gewoon was om te geloven dat heksen bestaan.

OPDRACHT 1

Maak deze opdracht klassikaal. Mogelijke straffen: excuses aanbieden, schade vergoeden, huisarrest, tijdelijk geen zakgeld, gesprekken voeren met ouders en/of psychologen, politie bellen, een waarschuwing krijgen, uitleg krijgen over de gevolgen en een presentatie geven over hoe het wel moet en waarom. Vraag door: *waarom vind je dat een goede straf? Wat is de bedoeling van de straf?*

KINDERRECHT 40. JE HEBT RECHT OP EEN EERLIJKE STRAF DIE PAST BIJ JOUW LEEFTIJD.

WEETJE

Heksen bestaan echt!
Tenminste, dat dachten veel mensen vroeger. Mislukte de oogst? Werden de koeien ziek? Of gebeurde er ander ongeluk? Dan gaven ze heksen de schuld. Superoneerlijk! De straffen die heksen kregen, waren vreselijk. De allerergste: ze levend in brand steken. Ook kinderen werden soms beschuldigd als heks. Hadden ze maar echt toverkrachten. Dan vlogen ze wel weg op hun bezemsteel!

OPDRACHT 1 WAT HOUDT HET KINDERRECHT IN?

Stop, hou op! Dit is geen kattenkwaad meer.

Soms doen kinderen iets wat niet mag. Iets wat erger is dan belletje trekken. Iets waarmee je de wet overtreedt. En waar andere mensen last van hebben.

Wat vind jij in deze situaties een eerlijke straf?

1. Snoep stelen uit de winkel.
2. Telefoneren terwijl je aan het fietsen bent.
3. Een baksteen door een raam gooien.
4. Iemand uitschelden op internet.
5. Stiekem thuisblijven van school.
6. Prullenbakken in brand steken.

DE 'HEKSEN' VAN VROEGER KREGEN GEEN EERLIJKE STRAF.

Gelukkig kun jij een tijdreis maken en alles nog één keer goed toveren. Hoe zou jij dat doen? Kies een toverkracht en bedenk er een toverspreuk bij.

OPDRACHT 2

WAT BETEKENT HET KINDERRECHT VOOR JOU?

Werk straffen eigenlijk wel?

- a. Stel, jij maakt de pop van je zusje kapot. Dat mag niet, en dat weet je. Als straf sturen je ouders je naar je kamer, om na te denken. Helpt die straf jou om het nooit meer te doen? Waarom wel of niet?
- b. Volgens de kinderrechten is het beter om kinderen van hun fouten te laten leren dan ze te straffen. Straffen voor kinderen zijn daarom anders en lager dan voor volwassenen. Wat vind jij het belangrijkste om te leren van een straf?

- ☐ Je moet leren wat de regels en wetten zijn.
- ☐ Je moet snappen waarom iets niet mag.
- ☐ Je moet volwassenen leren gehoorzamen.
- ☐ Je moet leren waar je gedrag vandaan komt.
- ☐ Je moet je gedrag willen veranderen.
- ☐ Je moet leren omgaan met jezelf en anderen.
- ☐ Anders, namelijk

Tot 12 jaar krijgen kinderen nog geen boete of gevangenisstraf. Wel mag ik je meenemen naar het politiebureau, om te vragen wat er is gebeurd.

13

KINDERRECHT BESPREKEN

Leg uit dat het bij dit recht niet gaat om straf krijgen van je ouders of op school. Het gaat om de straf die je kunt krijgen als je iets doet wat volgens de wet verboden is. De kinderrechtler bepaalt dan je straf. Voor kinderen zijn er speciale regels. Zo moet de rechter bij de hoogte van de straf rekening houden met jouw leeftijd. En het is belangrijk dat je na je straf weer goed verder kunt leven. En net als volwassenen moet je hulp krijgen van iemand die de wet goed kent, bijvoorbeeld een advocaat.

WEETJE

Bespreek waarom mensen in heksen zouden kunnen geloven. Benadruk dat de straffen die heksen kregen zwaar en oneerlijk waren. Gelukkig is dat tegenwoordig anders geregeld in Nederland.

AFSLUITING EN REFLECTIE

Voorbeeldantwoord: Ik zou terugreizen in de tijd en met een toverspreuk iedereen laten geloven dat heksen niet bestaan: 'Knoop het in je oren, er is nog nooit een heks geboren!'

OPDRACHT 2

De kinderen denken na over het nut van straffen, vanuit een situatie die hun had kunnen overkomen. Voorbeeldantwoord bij opdracht a: Nee, want je wist dat het niet mocht, maar je deed het toch. Je zegt alleen sorry, zodat je weer van je kamer af mag. Ja als antwoord is ook goed, zolang de kinderen het kunnen beargumenteren. Bij opdracht b denken ze nog dieper na over het nut van straffen.

TIJDVAK REGENTEN & VORSTEN: 1600 TOT 1700

KINDERRECHT 1

Een kind ben je onder de achttien jaar.

LESDOEL DE KINDEREN

- leren dat de kinderrechten gelden voor iedereen die jonger is dan achttien jaar.
- ontdekken dat sommige kinderen al volwassen zorgen hebben.

ACHTERGRONDINFORMATIE

Kinderrechten gelden voor alle kinderen. Je bent een kind als je nog geen achttien jaar bent. Maar kunnen alle kinderen zorgeloos kind zijn? Vroeger niet altijd, denk maar aan koningen die nog kinderen waren, of aan kinderen die moesten werken of voor hun broertjes/zusjes moesten zorgen. In sommige landen zijn er nu nog steeds veel kinderen die volwassen zorgen hebben en/of niet naar school kunnen omdat ze moeten werken.

OPENING

De kinderen fantaseren over hoe het zou zijn om koning(in) te zijn. Wat lijkt ze er leuk aan, en wat niet?

ILLUSTRATIE

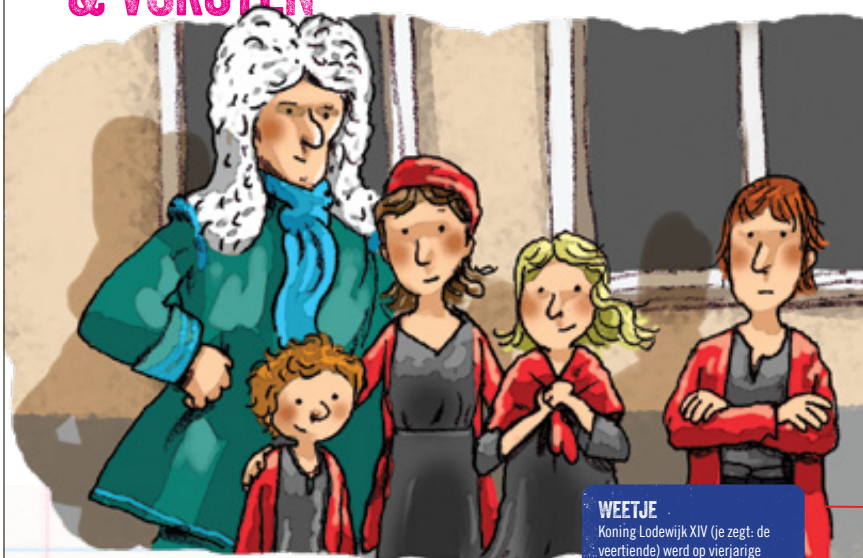
Bekijk samen de illustratie. Licht toe dat de mensen kijken naar een koets die voorbijrijdt met een bijzondere koning erin: koning Lodewijk XIV.

LEZEN

Lees de tekst samen. *Waarom klaagt Lodewijk over zijn leven? En waarom klaagt Marie over haar leven? Wat vind je ervan dat Marie wordt vastgepakt door bewakers? Hoe reageert Lodewijk op Marie? Wat vind je daarvan?*

REGENTEN & VORSTEN

1600 TOT 1700

KONING DER NEDERLANDEN

Stel, jij bent nu opeens koning of koningin van Nederland. Lijkt je dat leuk?

Lodewijk zit met zijn moeder in de koninklijke koets. Ze rijden door Parijs. Sommige mensen langs de weg zwaaien naar hem.
'Kijk mama! Die kinderen doen een spelletje. Waarom mag ik dat nooit? Ik moet altijd maar leren.'
'Jij bent de koning van Frankrijk, lieverd,' zegt mama. 'Koningen moeten veel weten.'
Lodewijk zucht. Die kinderen doen vast de hele dag leuke dingen. En hij moet altijd maar leren, leren, leren. Geschiedenis, wiskunde, Italiaans,

Latijn ...
Ineens begint een meisje met de koets mee te rennen. 'Lodewijk, help me!' roept ze. 'Ik ben Marie. Mijn ouders zijn dood. Ik moet in mijn eentje voor mijn broertjes en zusjes zorgen. We hebben geen geld, geen eten en geen ... au!'
Bewakers hebben Marie vastgepakt. Ze slepen haar bij de koets vandaan. Lodewijk kijkt haar na. Hij is even stil. Dan mompelt hij: 'Maar Marie hoeft vast geen Latijn te leren.'

WEETJE

Koning Lodewijk XIV (je zegt: de veertiende) werd op vierjarige leeftijd al koning. Zijn moeder bestuurde het land, samen met een minister. Toen Lodewijk vijftien was, werd hij zelf de baas. Een jaar later voerde hij zijn eigen troepen aan in een oorlog. Lodewijk XIV is 72 jaar lang koning geweest. Dat is een record.

14 KINDERRECHTEN: EEN TIJDREIS

OPDRACHT 1A

Laat de kinderen zelfstandig de tabel invullen. Bespreek samen na: Lodewijk en Marie zijn officieel wel kinderen, omdat ze nog geen achttien zijn. Maar Lodewijk kan niet echt kind zijn, omdat hij koning moet zijn. Marie kan geen kind zijn omdat ze voor haar broertjes en zusjes moet zorgen.

OPDRACHT 1B

Laat een paar kinderen hun antwoord beargumenteren. *Zou een uurtje speeltijd ervoor zorgen dat ze zich weer helemaal kind kunnen voelen?* [Nee, Lodewijk moet nog steeds het land besturen en Marie moet voor haar broertjes en zusjes zorgen.]

KINDERRECHT 1. EEN KIND BEN JE ONDER DE 18 JAAR.

Soms hebben jonge kinderen al grote verantwoordelijkheden. Bijvoorbeeld als je vaak voor je broertjes en zusjes moet zorgen.
© Werli François / Alamy Stock Photo

OPDRACHT 1 LODEWIJK EN MARIE ZIJN KINDEREN – OF NIET?

a. Vul de tabel in.

Naam	Lodewijk	Marie
Is wel een kind, omdat ...		
Is geen kind, omdat ...		

b. Stel dat Lodewijk en Marie allebei elke dag een uurtje konden spelen. Zou dat hun problemen oplossen? Vul in en praat er daarna samen over.

JE WEET NU DAT JE TOT JE ACHTTIENDE KIND MAG ZIJN.

Stel, jij moet vanavond thuis de vaatwasser inruimen. Je zegt: 'Nee hoor, dat doe ik niet, want ik ben nog geen achttien!' Heb je dan gelijk?

OPDRACHT 2 EN IN ONZE TIJD?

In sommige landen leven veel kinderen op straat. Sommigen hebben geen ouders meer en moeten voor zichzelf zorgen. Wat moeten ze krijgen van de regering om weer kind te zijn?

WEETJE

Lees samen het weetje over Lodewijk. *Hoe zou het zijn om als kleuter al koning of koningin te zijn, of om op je zestiende al een oorlog te leiden?*

KINDERRECHT BESPREKEN

Vertel de kinderen dat ze gaan nadenken over wat kinderen nodig hebben en hoe de overheid voor ze kan zorgen.

AFSLUITING EN REFLECTIE

Betekent dit kinderrecht dat je voor je achttiende nooit dingen hoeft te doen die je niet leuk vindt? [Nee, het gaat erom dat kinderen geen volwassen zorgen hoeven hebben en niet hoeven te werken om geld te verdienen.]

TIP

Neem een kijkje in het paleis van koning Lodewijk de XIV: schooltv.nl/video-item/paleis-versailles-lodewijk-xiv

15

OPDRACHT 2

Wat kinderen in ieder geval nodig hebben: onderdak en zorg (bijvoorbeeld bij pleegouders), eten, drinken, kleding, onderwijs (school). De overige dingen zijn fijn en zorgen er misschien voor dat je zorgelozer kind kunt zijn, maar zijn niet noodzakelijk. Laat de kinderen hierover discussiëren.

TIJDVAK PRUIKEN & REVOLUTIES: 1700 TOT 1800

KINDERRECHT 12

Afspraken over kinderen worden gemaakt met kinderen.

LESDOEL DE KINDEREN

- leren dat ze over meer dingen mogen meebeslissen dan de kinderen van vroeger.
- ontdekken dat Zweedse kinderen meer inspraak hebben dan Nederlandse.

ACHTERGRONDINFORMATIE

In de achttiende eeuw veranderden door de Verlichting langzaam maar zeker de ideeën over opvoeding en onderwijs. Maar die moderne ideeën drongen niet meteen overal door en inspraak voor kinderen was nog niet aan de orde. Het type onderwijs dat kinderen kregen, was afhankelijk van hun afkomst. Rijke kinderen kregen privéles. Arme kinderen moesten werken en gingen vaak helemaal niet naar school. Kinderen die wel naar school gingen, kwamen terecht op een school waar leerlingen van verschillende leeftijden door elkaar zaten en les kregen van één meester. Lijfstraffen, zoals een klap met de plak, waren heel gewoon.

OPENING

Laat de kinderen in tweetallen nadenken over het voorwerp op de foto. Lees daarna deze tekst voor over de pechvogel: *RARA, WAT IS DIT? Een pechvogel! Als je die vroeger op school naar je hoofd kreeg, dan wás je een pechvogel. Want je moest hem terugbrengen naar de meester. En die gaf je een paar flinke tikken op je hand. Met de plak, een soort platte houten lepel. Au!*

PRUIKEN & REVOLUTIES

1700 TOT 1800

RARA, WAT IS DIT?

WEETJE

In Turkije wordt elk jaar op 23 april Kinderdag gevierd. De president, de ministers en de burgemeesters staan voor één dag hun plaats af aan kinderen. Wat denk je: mogen die kinderen dan écht alles beslissen?

TERUG IN DE TIJD

Stap in de tijdmachine en reis terug naar het jaar 1780. Luister wat deze kinderen vertellen over hun leven.

Adriana: 'Mijn ouders slaan me gelukkig nooit. Maar ik moet wel altijd doen wat zij zeggen. Naar mij luisteren ze niet. Kinderen begrijpen niets van de wereld, zeggen ze.'

Gerrit: 'Op school krijg ik vaak klappen van de meester. Als ik de baas van het land was, zou ik dat verbieden. Maar gewone mensen worden nooit de baas. En kinderen hebben al helemaal niks te vertellen.'

Lodewijk: 'Ik wil later schilder worden, maar dat mag niet. Ik moet burgemeester worden, net als mijn vader. Hij beslist alles voor me.'

Pieter: 'Ik ben nooit naar school geweest. Ik werk als knecht bij een boer. Of ik dat leuk vind? Daar denk ik nooit over na. Mijn mening telt toch niet.'

16 KINDERRECHTEN: EEN TIJDREIS

ILLUSTRATIE

Bekijk samen de illustratie.

Welke verschillen zie je tussen de kinderen? Zijn ze arm of rijk?

Vertel dat de tekst gaat over vier verschillende kinderen van zo'n 250 jaar geleden.

LEZEN

Lees de tekst samen. Kijk nog eens naar de illustratie. *Wie is wie, denk je? En stel je voor dat jij kind zou zijn in het jaar 1780. Wat lijkt je niet leuk aan het leven in die tijd?* [Bijvoorbeeld: dat je klappen kreeg op school en dat je niet zelf een beroep mocht kiezen.]

OPDRACHT 1

Laat de kinderen zelfstandig de tabel bij opdracht a invullen.

Vraag bij opdracht b waarover ze zelf meer willen beslissen en waarom.

KINDERRECHT 12. AFSPRAKEN OVER KINDEREN

WORDEN GEMAAKT MET KINDEREN.

OPDRACHT 1 WAT BETEKENT HET KINDERRECHT VOOR JOU? Mag jij meebeslissen?

In 1780 luisterden grote mensen niet naar kinderen. Nu hebben kinderen meer te zeggen. Maar niet over alles.

- a. Wat beslis jij helemaal zelf? Wat beslissen je ouders voor jou, of andere mensen die voor jou zorgen? En waar maken jullie samen afspraken over?

	Ikzelf	Ouders	Samen
Wat je eet			
Welke kleren je draagt			
Hoe laat je naar bed gaat			
Hoeveel schermtijd je krijgt			
Naar welke school je gaat			
Bij welke club je zit			
Hoe vaak je naar de tandarts moet			
In welke plaats je woont			

- b. Kies uit de lijst hierboven één ding dat je ouders voor jou beslissen. Wat vind je ervan dat jij dat niet zelf mag beslissen? Praat er samen over.

OPDRACHT 2 WAT HOUDT HET KINDERRECHT IN EN WAAROM IS HET BELANGRIJK?

Geef je mening

- a. De mensen die de baas zijn, beslissen voor kinderen. Ze zeggen bijvoorbeeld: 'Voortaan krijgen alle kinderen 's middags warm eten op school.'
In Zweden mogen kinderen over zoiets hun mening geven. En dan moeten grote mensen daar ook naar luisteren. In Nederland is dat nog niet zo. Stel, jij mag hier wél je mening over geven. Wat zou je dan zeggen? Praat er samen over.

- b. Los de rebus op.

KINDEREN DE BAAS

Waar zou jij wat vaker willen meebeslissen? Thuis, op school, in je woonplaats of in het hele land?

KINDERRECHT BESPREKEN

Vertel de kinderen dat ze gaan nadenken over dingen waar ze wel en niet over mogen meebeslissen.

WEETJE

Als er kinderen met een Turkse achtergrond in de groep zitten die meer weten over Kinderdag, laat hen daar dan iets over vertellen.

AFSLUITING EN REFLECTIE

Laat een paar kinderen hun antwoord beargumenteren. *Over welke dingen zou je dan willen meebeslissen? Bij welke dingen denk je: wat raar dat ze ons niks gevraagd hebben?*

TIP

Kijk of het haalbaar is om de kinderen meer inspraak te geven. Kies één of meer ideeën bij de afsluiting en reflectie en voer die samen uit.

OPDRACHT 2A

Licht de opdracht zo nodig toe: *Stel je voor dat onze school het plan heeft om jullie voortaan in de lunchpauze een warme maaltijd te geven. Jullie mogen wel meebeslissen over dit plan. Daarom wil de school eerst weten wat jullie mening is over de warme schoollunch.* Laat de kinderen in tweetallen hun mening hierover bespreken. Bespreek daarna de antwoorden klassikaal.

OPDRACHT 2B

Bespreek de rebus. De oplossing is: **luister naar onze mening!**

TIJDVAK BURGERS & STOOMMACHINES: VAN 1800 TOT 1900

KINDERRECHT 32

Je hebt het recht om als kind geen (vies en gevaarlijk) werk te doen.

LESDOEL DE KINDEREN

- leren dat in de 19^e eeuw veel kinderen in Nederland moesten werken.
- ontdekken dat in sommige landen kinderen nog steeds moeten werken in (gevaarlijke) fabrieken of op andere plekken (in de landbouw, in mijnen, in kledingwerkplaatsen).

ACHTERGRONDINFORMATIE

In de 19^e eeuw bestond in Nederland nog veel kinderarbeid. Zie voor meer informatie: www.canonvannederland.nl/nl/kinderwetje.

OPENING

Vraag de kinderen wat ze zien [een oude foto van een fabriek met grote machines en jongens op blote voeten]. Bespreek samen het antwoord [C].

LEZEN

Lees de tekst voor op een wervende, reclameachtige manier. Bespreek de tekst. Vraag bijvoorbeeld: *wat vind je ervan? Klinkt het als een goede baan? Kun je je voorstellen dat dit echt is?*

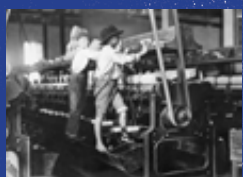
BURGERS & STOOMMACHINES

VAN 1800 TOT 1900

DE KLOS!

Wat zijn deze kinderen aan het doen?

- A. spelen in een binnenspeeltuin
- B. hun schoenen aan het zoeken
- C. aan het werk in een fabriek
- D. iets anders, namelijk ...

© Lewis Hine / Getty Images

Wij zijn op zoek naar jou!

Kom gezellig samen met andere kinderen
keihard werken in onze fabriek!

☑ Ben jij niet ouder dan 13 jaar?

☑ Heb je zin om heel weinig geld te verdienen met heel hard werken?

☑ Werk je graag elke dag van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat? Ook in het weekend!

☑ Vind je het leuk om vies en gevaarlijk werk te doen?

☑ En maakt het je niet uit als je af en toe gewond raakt?

Dan zijn wij op zoek naar jou!

☑ Kom vandaag nog langs en we zetten je meteen aan het werk.

18 KINDERRECHTEN: EEN TIJDREIS

ACHTERGROND- INFORMATIE

In de negentiende eeuw moesten veel kinderen in gevaarlijke fabrieken werken. De fabriekseigenaren waren superblij met ze. Met hun kleine handjes maakten ze dingen die volwassenen niet konden maken én de eigenaren hoefden de kinderen niet veel te betalen. Om kinderen te beschermen, kwam er in Nederland in 1874 een nieuwe wet. Mensen noemden die wet het Kinderwetje van Van Houten, naar de politicus die 'm bedacht. In de wet stond dat kinderen jonger dan 12 jaar niet mochten werken. Tegenwoordig mag je pas werken als je 13 jaar of ouder bent. En tot je 18 bent, mag je alleen maar licht en veilig werk doen. Maar in sommige landen moeten veel kinderen wel nog steeds werken. Bijvoorbeeld in een fabriek, op het land of in een gevaarlijke mijn. Ze kunnen daardoor niet naar school.

OPDRACHT 1A

De kinderen kleuren de stoplichten eerst zelf in. Bespreek daarna de situaties. Werken in de mijn, de fabriek, werkplaats en bananen plukken is gevaarlijk [rood]. Als je ouders een winkel hebben, mag jij best even helpen, maar alleen als je er geen school door mist [oranje]. De tafel dekken en afruimen mag wel, net als een ongevaarlijk klusje voor je buurman doen [groen]. Bij vloggen moet je zelf kunnen bepalen of je meedoet [oranje].

OPDRACHT 1B

Bespreek verschillende redenen waarom kinderen toch werken, zoals armoede (niet werken = geen eten), geen school in de buurt, gedwongen worden of ouders die niet beter weten. Vaak doet ook de overheid te weinig om kinderen te beschermen.

KINDERRECHT 32. JE HEBT HET RECHT OM GEEN

(VIES EN GEVAARLIJK) WERK TE DOEN.

OPDRACHT 1 WAT HOUDT HET KINDERRECHT IN EN WAAROM IS HET BELANGRIJK?

WAT MAG JE WEL EN WAT NIET?

a. Kleur steeds het stoplicht.

Dit mag niet!

Het mag wel, maar alleen als ...

Ja, dat mag!

in de winkel van je ouders helpen

bananen plukken op het land van je oom

de tafel dekken en afruimen

vlogs maken met je familie

met je ouders in een mijn werken

in een fabriek apparaten in elkaar zetten

het gras maaien van je buurman

kleding maken in een werkplaats

b. Waarom werken kinderen in sommige landen wél?

OPDRACHT 2 WAT BETEKENT HET KINDERRECHT VOOR JOU? WAT LEG JIJ IN JE WINKELMANDJE?

Je wilt natuurlijk liever geen spullen kopen waar kinderen aan moesten werken. Je kunt dan letten op verschillende *keurmerken* voor eerlijke handel. Of je kijkt of het gemaakt is in een land waar geen kinderarbeid is. Zet een rondje om de spullen die jij in je winkelmandje legt.

(H)EERLIJKE KEURMERKEN

KEURIGE KLEREN!

In je kleding staat vaak alleen maar waar het gemaakt is, niet door wie.

Stel, er komt een nieuw keurmerk voor kleding zonder kinderarbeid. Zo kun jij als koper meteen zien dat je trui niet is gemaakt door kinderen. Bedenk en teken een goed keurmerk hiervoor.

19

KINDERRECHT BESPREKEN

Lees het kinderrecht en de informatie erover in het kader. Wijs daarbij op de afbeeldingen bij de opening en de tekst. Benadruk dat kinderen in Nederland nu niet meer mogen werken tot ze 13 jaar zijn. En tot je achttiende mag je alleen licht en veilig werk doen. Maar in andere landen moeten veel kinderen wél nog steeds werken. In de armste landen doet ruim 1 op de 5 kinderen tussen de 5 en 17 jaar werk dat slecht is voor hun gezondheid en ontwikkeling. Door hun werk hebben ze geen tijd om naar school te gaan of zijn ze te moe om daar iets te leren, zie ook data.unicef.org/topic/child-protection/child-labour/

AFSLUITING EN REFLECTIE

Help de kinderen eventueel op weg met voorbeelden. *Je kunt een tekening maken met een rood kruis erdoor: zo moet het niet. Of je kunt juist tekenen hoe het wel moet. Wat zou er dan op je tekening te zien zijn?* [bijvoorbeeld spelende kinderen] Praat nog even kort over het kinderrecht van deze les. *Wat vind je ervan dat kinderarbeid nog steeds bestaat?*

OPDRACHT 2

Bespreek welke producten de kinderen in hun mandje leggen en waarom. Zeep die gemaakt is in Nederland kun je in je mandje leggen, want hier komt bij het maken van producten geen kinderarbeid meer voor. Hagelslag waar geen keurmerk op zit, kun je beter laten staan. Vertel dat producten een (fairtrade) keurmerk krijgen als ze aan strenge eisen voldoen. Een van die eisen is dat er niet aan gewerkt is door kinderen. Een onafhankelijke organisatie controleert dat. Op de website keurmerkenwijzer.nl kun je controleren wat het keurmerk inhoudt en of het betrouwbaar is.

TIP

Bekijk samen dit filmpje voor meer achtergrondinformatie over kinderarbeid: hetklokhuis.nl/tv-uitzending/3318/Kinderarbeid.

KINDERRECHT 2

Discriminatie is verboden.

NB Dit kinderrecht wordt ook besproken in WereldReis: Zuid-Afrika.

LESDOEL DE KINDEREN

- leren wat discriminatie is en dat Joden in de aanloop naar en tijdens de Tweede Wereldoorlog werden gediscrimineerd.
- ontdekken dat discriminatie gaat om het buitensluiten van mensen om kenmerken die er niet toe doen.

ACHTERGRONDINFORMATIE

De discriminatie van Joodse mensen leidde in de Tweede Wereldoorlog tot vervolging en de dood van circa 6 miljoen Joden.

OPENING

Praat over de vraag met de kinderen. *Hebben alle kinderen uit de klas nu evenveel kans gemaakt op het schoolreisje?* [Nee, want kinderen die de 'verkeerde' kleur haar of ogen hebben, maken geen enkele kans op het schoolreisje.] *Is dat eerlijk?* [nee]

ILLUSTRATIE

Wat hebben de meisjes op hun kleding? [een gele ster] *Wat was dat voor een ster?* [een davidster die aangaf dat de drager Joods was]

WERELDOORLOGEN

1900 TOT 1950

WIE MAG ER MEE OP SCHOOLREIS?

Stel, jullie klas gaat op schoolreis. Maar er kunnen maar tien kinderen mee. Jullie moeten besluiten welke kinderen dat zijn. Maak een groep van tien kinderen die allemaal dezelfde kleur haar en ogen hebben. Zijn dat er meer dan tien? Dan mogen alleen de tien langste kinderen mee.

← **WAT VIND JIJ, IS DIT EERLIJK?**

WEETJE

Vanaf mei 1942 moesten alle Joden in Nederland een gele ster op hun kleding dragen. Zo kon iedereen zien dat ze Joods waren.

20 **KINDERRECHTEN: EEN TIJDREIS**

DEN HAAG, 15 SEPTEMBER 1941 Verboden voor Joden

De overheid laat weten dat er nieuwe regels zijn. Deze regels gelden overal waar de Duitsers nu de baas zijn. Ze gaan meteen vandaag in.

Dit zijn de regels:

Regel 1: Joden mogen geen gebruik meer maken van openbare ruimtes. Ze mogen ook niet meedoen aan openbare bijeenkomsten. Dit geldt voor alles waarvan mensen ontspannen of iets leren. Dit betekent dat Joden de volgende plekken niet meer mogen bezoeken:

1 parken en direntuinen	4 sportvelden en zwembaden
2 cafés, restaurants, hotels	5 theaters en concerten
3 schouwburgen en bioscopen	6 bibliotheken, leezalen en musea

Regel 2: Joden mogen niet op markten of veemarkten komen. Niet als koper en niet als verkoper. Ze mogen ook niet in slachthuizen komen.

OPDRACHT 1

Eerst vullen de kinderen de puzzel in. De oplossing is: verboden. Daarna praat je (bij c) met de kinderen over de feitjes die ze geleerd hebben uit de puzzel. Sta bijvoorbeeld stil bij zin 7: 'Na de oorlog kwamen er afspraken: alle kinderen hebben dezelfde rechten.' Dat betekent dus dat je kinderen niet anders mag behandelen omdat ze bijvoorbeeld een ander geloof hebben.

KINDERRECHT 2. DISCRIMINATIE IS VERBODEN.

OPDRACHT 1 WIST JIJ DIT AL?

1.			G			A		R				K
2.				T								
3.			S				M					
4.					B				C			
5.								O				
6.		J					E					
7.				R			H					
8.	B		H			D		L				

a. Vul de puzzel in.

- Voor Joden was het leven tijdens de Tweede Wereldoorlog erg ...
- Vanaf 1942 moesten Joden in Nederland een gele ... op hun jas dragen.
- Iemand slecht behandelen omdat hij anders is, noem je ...
- Joden mochten geen films meer kijken in een ...
- De ... duurde in Nederland van 1940 tot 1945.
- Miljoenen ... mensen werden in de oorlog opgepakt en vermoord.
- Na de oorlog kwamen er afspraken: alle kinderen hebben dezelfde ...
- Je mag iemand met een ander geloof dus niet anders ...

b. Vul nu het woord in dat je van boven naar onderen leest.

c. Wat wist jij nog niet? Kleur die informatie.

OPDRACHT 2 DISCRIMINATIE IN ONZE TIJD

- a. Joden werden gediscrimineerd vanwege hun geloof. Discriminatie is: mensen anders behandelen om dingen die er niet toe doen. Omdat ze er anders uitzien bijvoorbeeld, of anders doen. Terwijl die dingen gewoon bij hen horen, of bij hun geloof of cultuur. Mensen worden in deze tijd nog steeds gediscrimineerd. Hieronder zie je een voorbeeld van discriminatie. Kun jij nog drie voorbeelden bedenken?

- een meisje mag niet meedoen met voetbal
-
-
-

- b. Je wilt naar een film over Anne Frank, maar dat mag pas als je 12 bent. Is dat discriminatie? Praat er samen over.

DENK NOG EENS AAN HET SCHOOLREISJE.

Je moet besluiten welke tien kinderen er mee mogen. Wat zou daarvoor wel een eerlijke manier zijn?

21

KINDERRECHT BESPREKEN

Benadruk dat je spreekt van discriminatie als mensen worden buitengesloten om dingen waar ze niets aan kunnen doen. Vertel de kinderen dat ze in deze les meer te weten komen over de behandeling van Joden tijdens de oorlog en over discriminatie in onze tijd.

WEETJE

Wijs de kinderen op de foto van de davidster. Vertel dat Joden voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog werden buitengesloten. *De regels voor Joden werden tijdens de oorlog steeds strenger. Daarover gaat de tekst die we gaan lezen.*

LEZEN

Lees de tekst samen. *Stel je voor dat jij een Joods kind bent in het jaar 1941. Hoe zou je je voelen als je hoort over deze nieuwe regels? Welke regel zou je het ergst vinden? Of zou misschien het gevoel dat je buitengesloten wordt, nog erger zijn dan de aparte regels?*

AFSLUITING EN REFLECTIE

Besprek de vraag. Verwijs terug naar de opening, waarbij kinderen werden buitengesloten op basis van hun uiterlijk. *Zou je wel kunnen zeggen: alle kinderen die tussen april en september zijn geboren, mogen mee?* [Nee, dan sluit je kinderen die in de andere maanden geboren zijn buiten.] *Hoe kun je wel zorgen dat iedereen evenveel kans heeft om mee te mogen?* [Bijvoorbeeld met een loting.]

OPDRACHT 2A

Geef zo nodig nog meer uitleg over discriminatie. Voorbeelden van discriminatie: een kind wordt buitengesloten omdat hij of zij een andere huidskleur heeft, een jongen wordt uitgesloten omdat hij verliefd is op een andere jongen, een kind mag niet meedoen omdat het gehandicapt is.

OPDRACHT 2B

Het is geen discriminatie, maar een regel die bedacht is door volwassenen om kinderen te beschermen tegen beelden waar ze misschien nog niet aan toe zijn.

TIJDVAK TELEVISIE EN COMPUTERS: VAN 1950 TOT NU

KINDERRECHT 16

Je hebt recht op privacy.

LESDOEL DE KINDEREN

- leren wat privacy is en dat zij daar recht op hebben.
- ontdekken wat ze zelf kunnen doen om hun privacy te beschermen.

ACHTERGRONDINFORMATIE

Privacy wordt steeds belangrijker. Kinderen maken al op jonge leeftijd gebruik van internet, zijn al vroeg te vinden op social media en spelen online spelletjes of bekijken filmpjes op YouTube. Ze hebben dan vaak niet door hoeveel informatie over zichzelf ze delen met onbekenden en/of bedrijven die daar misbruik van kunnen maken.

OPENING

Geef steeds enkele kinderen de kans om uit te leggen waarom ze voor A of juist B kiezen. Laat ze nadenken over de nadelen van elke stelling. Sta extra stil bij de stellingen die gaan over privacy.

LEZEN

Bekijk samen het Facebook-bericht en vraag wat de kinderen hiervan vinden. *Zou je het leuk vinden als jouw ouders dit doen?* Bespreek ook de illustratie met de spreekwolkjes. *Mogen ouders zomaar foto's van hun kinderen online zetten?*

TELEVISIE & COMPUTERS

VAN 1950 TOT NU

WEETJE. JIJ BEPAALT!

Je hebt recht op privacy. Dat betekent dat jij bepaalt wie er persoonlijke dingen over jou mag weten. Anderen hoeven bijvoorbeeld niet te weten hoe vaak jij naar de wc gaat. En jij kiest zelf aan wie je iets persoonlijks vertelt. Ook mag niemand zonder te vragen foto's of filmpjes van jou op internet zetten.

Ah nee, mijn moeder heeft weer een gênante foto op Facebook gezet!

Pff, mijn ouders doen dat ook. Mag dat eigenlijk wel!

A.

B.

WAT KIES JIJ?

Je móet kiezen!
Ga staan als je kiest voor A,
blijf zitten als je kiest voor B.

1. A. Altijd en overal gevolgd worden door een camera.	B. Nooit meer je lievelingseten eten.
2. A. Iedereen mag je dagboek lezen.	B. Iedereen mag zien hoe jij op de wc zit.
3. A. Alles op je slaapkamer filmen voor een vlog.	B. Je ouders zetten elke dag een foto van jou online

22 KINDERRECHTEN: EEN TIJDREIS

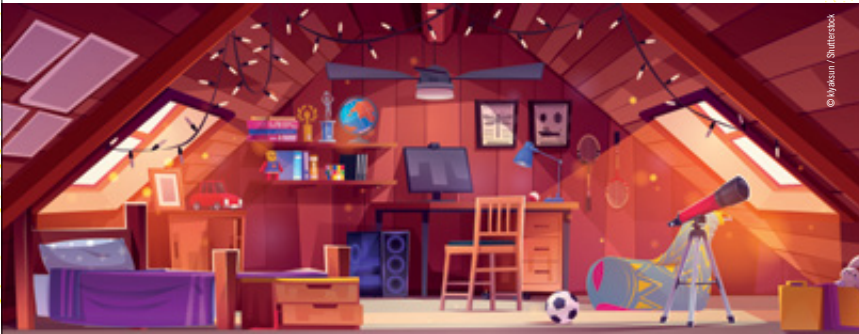
OPDRACHT 1A

De kinderen vullen eerst zelf hun antwoorden in. Bespreek ze daarna een voor een klassikaal na. Vraag bijvoorbeeld waarom Noah niet aan iedereen wil vertellen wat zijn wachtwoord is. Wat kan er dan gebeuren?

OPDRACHT 1B

Het antwoord kan voor iedereen anders zijn. Je mag zelf kiezen wat je wel of niet wilt vertellen. Benadruk dat je je nooit hoeft te schamen voor dingen die je leuk vindt, maar je mag wél zelf kiezen wie je erover vertelt.

KINDERRECHT 16. JE HEBT HET RECHT OP PRIVACY.

OPDRACHT 1 WAT HOUDT HET KINDERRECHT IN EN WAAROM IS HET BELANGRIJK? Kijk, dit is de slaapkamer van Noah.

a. Wat vertelt hij aan wie, denk je?
Kies uit: niemand, iedereen, vrienden, ouders

Ik heb een knuffelkonijn.

Mijn wachtwoord is Vakantie1234!

Ik houd van voetbal.

Ik heb een foto van oma naast mijn bed.

Ik heb de eerste prijs gewonnen bij een danswedstrijd.

Ik heb een knuffelkonijn.

b. Kijk nog eens rond op de slaapkamer van Noah.
Omcirkel iets wat hij volgens jou aan niemand wil vertellen.

OPDRACHT 2 WAT BETEKENT HET KINDERRECHT VOOR JOU? Je kunt ook zelf je privacy beschermen. Jij kiest welke informatie over jou anderen mogen weten. Wat doe jij?

IK ZIE, IK ZIE ...

Je school hangt voor de veiligheid overal camera's op.
Ze hangen bij de ingang, op het schoolplein en in de
klas. Wat vind je daarvan? Praat er samen over.

23

KINDERRECHT BESPREKEN

Bespreek de uitleg over privacy die onder 'Weetje' staat. Laat de kinderen in eigen woorden voorbeelden van privacy geven. Bijvoorbeeld: *dat je zusje niet zonder te kloppen je kamer mag binnenkomen. Dat je alleen je beste vriend vertelt op wie je verliefd bent.* Vraag waarom privacy belangrijk is voor ze.

AFSLUITING EN REFLECTIE

De kinderen denken na over de camera's. Help ze op weg door te vragen: *voor wie worden de camera's opgehangen? Hoe wordt het veiliger? En hangen ze dan op de juiste plekken? Waarom zou je camera's in de klas hangen?*

TIP

Laat de kinderen een beveiliging voor hun dagboek bedenken en uitwerken. *Stel, je hebt een dagboek. Hoe zorg je ervoor dat niemand het leest?* Denk aan een codeslot, een alarm, een supergoede verstopplek of een nepkaft.

OPDRACHT 2

Stel vragen om kinderen aan het denken te zetten. *Waarom zou je extra levens krijgen als je je adres invult? Wat wil de maker van het spel met jouw adres? Wat kan er met je adres gebeuren?* Zet het denkgesprek voort met aanvullende voorbeelden:

- *Op je spelletjeswebsite verschijnt een chatvenster met daarin: Hoi, ik ben Alex uit Amersfoort. Wie ben jij?*
- *Je ligt met pijn op de grond, omdat je met je fiets door een auto bent aangereden. Er staat een journalist met een camera, die zegt: 'Ik maak even een foto van je voor de krant, goed?'*

AMNESTY
INTERNATIONAL

